

Economist, filolog, lingvist, pedagog și sociolog devotat intereselor și destinului obșteșc, democrației și progresului social, Ilie Hașegan se naște în anul 1902 în comuna Armeni, județul Sibiu. Urmează, cu multe greutăți materiale, cursurile Liceului "Gheorghe Lazăr" din Sibiu, terminându-l cu bacalaureat, în anul 1922. Continuă apoi studiile la Academia de comerț din Cluj, funcționând paralel și ca impiegat stagiar în oraș, obținând, în anul 1925, licența în științe economice. După efectuarea stagiului militar, funcționează ca profesor suplinitor la Liceul din Săliște, unde are colegi pe marginenii Coman Oțetea (fratele ilustrului istoric Andrei Oțetea) și pe Ioan Moga, un prestigios istoric al Transilvaniei, care-i devine un bun prieten și coleg și în învățământul superior¹.

Între anii 1928 - 1933, Ilie Hașegan studiază la Facultatea de litere și filozofie din Cluj, luându-și licența în litere (specialitatea principală - limba și literatura franceză și secundară, pedagogie și sociologie). Între timp se căsătorește cu tânăra Cornelia Buzdugan, fiica poetului Constantin Z. Buzdugan, fost fruntaș socialist și traducător al "Internaționalei", rezultând din acest mariaj trei copii². Cu anul școlar 1934 - 1935 Ilie Hașegan devine asistent suplinitor la Academia comercială din Cluj - catedra de limbă franceză. Din anul 1936, după ce urmează cursurile de vară de la Universitatea din Strasbourg - Franța, se înscrie la doctorat la Facultatea de litere a acestei universități, la care își susține, în 1940 și teza de doctorat³.

În același an, în urma Dictatului de la Viena, Ilie Hașegan s-a stabilit la Brașov, funcționează ca asistent la Academia de Comerț, apoi ca lector (1945 - 1948) și conferențiar (1948 - 1949). În anul 1949 îi moare soția, iar peste câțiva ani se recăsătorește cu Maria Focșeneanu. Până la pensionarea sa, ce survine la 31 octombrie 1965, Ilie Hașegan funcționează ca lector și șef al Catedrei de limbi moderne din cadrul Institutului Politehnic din Brașov.

Din 1945, devine membru al Partidului Social-Democrat desfășurând o intensă activitate pe linie culturală. Conduce Cercul de studii al cadrelor didactice și Universitatea socialistă, militând pentru relații de colaborare și de înțelegere între muncitori și intelectuali prin cursuri pentru muncitori, prin conferințe pentru intelectuali. Publică unele articole și studii, o antologie a poeziei sociale românești (1974), lărgită apoi cu poezie socială rusă, maghiară, franceză și americană, cu scopul "de a da și material didactic progresist școlilor medii și profesorilor și a înlesni astfel o nouă orientare și în școală"⁴.

---

1. Ilie Hașegan, Figuri din Mărginime, II, București, 1976, p. 131 - 134; "De la Ioan Moga, își amintea Ilie Hașegan, am împrumutat ipoteza, pe care n-a mai avut ocazia s-o publice pentru că mai căuta argumente documentare că Mărginimea este prea unitară, prea își are identitatea ei, prea are înrădăcinată legănarea pe crestele Carpaților, ca să nu fi făcut, în secolele XI-XIII, parte dintr-un vechi voievodat carpatin dintre Olt și Jiu, două ape care sparg munții, voievodat menționat doar prin Litovoi, după cucerirea acestor ținuturi de către regii maghiari".

2. Autobiografie (copie xerox, pe două coli, nedatăată, aflată în posesia noastră).

3. La France dans l'oeuvre des écrivains roumains contemporains de langue française, Paris, 1940: Memoriu de activitate didactică și științifică (copie pe trei coli și jumătate, nedatăată, aflat în posesia noastră).

4. Autobiografie.....p. 2.

Ilie Hașegan a fost director al Universității populare din Brașov, deputat în mai multe rânduri în Sfatul popular al orașului Brașov, prodecan al Facultății muncitorești, secretar al Societății de filologie - secția Brașov Publică nouă lucrări și multe alte studii științifice, peste 20 de articole și dări de seamă în reviste și ziare, lăsând alte 14 lucrări și studii în manuscris⁵. Peregrinează prin satele Mărginimii Sibiului, stând de vorbă cu bătrânii satelor, se documentează temeinic în arhive și biblioteci spre a evidenția o galerie de figuri mărginene deosebite; cărturari, îndrumători culturali și economici, redactori de gazete populare și calendare, dascăli, preoți, memorialiști, artiști, etc. "Autorului - menționa pertinent și obiectiv Ilie Hașegan - i se pot imputa omisiuni, pe alocuri poate observații ori aprecieri prea personale sau nu întru totul originale, un stil prea lapidar și orice altceva. El ar fi fericit să nu i se pună la îndoială sentimentul patriotic cu care a bătut așezările Mărginimii, a strâns materialul și l-a redactat, acel sentiment care a fost matca și izvorul acestor pagini"⁶.

Figurile acestor personalități - locale, naționale sau europene - vor trebui transmise generațiilor de mâine ! "Alții - spunea cu precizie, testamentar chiar Ilie Hașegan - o vor completa și vor deschide porțile unei alte galerii de figuri mărginene. Va fi o obligație morală pentru cei de mâine să scoată și să fixeze în lumină pilduitoare aceste noi personalități mărginene..."⁷.

Subscriem acestui mesaj umanist și patriotic, etern valabil, transmis cunoștințelor posterității cu aproape două decenii în urmă de cel căreia, acum și aici, îi aducem modestul nostru omagiu cu ocazia celor nouă decenii scurse de la nașterea lui.

---

5. Menționăm câteva din studiile și lucrările mai importante; Ilie Hașegan, Introducere în studiul limbii franceze, Brașov, 1941 și 1945, 128 p.; Idem, Mărginimii în viața economică a Transilvaniei și a Vechiului Regat, Brașov, 1941, 204 p.; Idem, Eminescu, economist și gânditor politic, Brașov, 1941; Idem, Ecouri franceze în poezia lui Ion Pillat, mss.; Idem, Antologia poeziei române (în l. franceză), mss.; Idem, Figuri de dascăli brașoveni, mss.

6. Ibidem, Figuri din Mărginime, II, p. 154; "Definitiv ațasă Sibiului, Ilie Hașegan a continuat o intensă activitate de popularizare a zonei, în sinteze ce amintesc de tradiția Astrei. Medalioanele urmează fidel traiectele unor luminători, integrate întotdeauna în epocă și văzute în permanente legături cu năzuințele sociale și naționale ale colectivității din care s-au ridicat. Precedate de prezentări ale satelor natale, însoțite de iconografie și ilustrații, urmate de o bogată bibliografie, imaginile invocate vorbesc elecvent despre profilul intelectualului din Mărginimea Sibiului, indiferent dacă acesta este marele poet, savantul sau autodidactul. În cele din urmă, lucrarea "Figuri din Mărginime", rămâne o frumoasă carte divulgatoare, un "vade mecum", utilă căutătorului de specificitate a locurilor acestora, ca și cititorilor din cele mai largi pătri sociale. Cf. "Transilvania", VI (LXXXIII), Sibiu, nr. 7, 1977, p. 2

7. Ibidem, p. 153 ; Există o bogată corespondență inedită - între Ilie Hașegan și prof. Carol N. Comșa, păstrată cu grijă de cel din urmă, relativă, mai ales, la travaliul cercetătorului Ilie Hașegan, în vederea realizării volumului al II-lea, "Figuri din Mărginime" Aproape 50 % din materialul documentar necesar pentru redactarea respectivului volum. i-a fost pus la dispoziție de vrednicul profesor săliștean.

DES ASPECTS DE LA VIE ET DE L'ACTIVITÉ DU ILIE HAȘEGAN (1902 - 1974)

- Résumé

· Personnalité polyvalent dévoué pour les intérêts et le destin du peuple, pour la démocratie et le progrès social, l'habitant avec les préoccupations pour "Mărginimea Sibiului", Ilie Hașegan a écrit sur beaucoup de personnalités de "Mărginimea", animé par un vrai sentiment patriotique, qui est resté un exemple pour la postérité.